

Elogi de la literatura freda

2004-06-11 12:00:48

Gao Xingjian

La raó de ser de la literatura

Traducció de Manel Ollé

Editorial Empúries, Barcelona, 2004

Ha estat poeta, novel·lista, dramaturg, director de teatre i fins i tot pintor, però es va donar a conèixer l'any 2000 en rebre el Premi Nobel. Si més no entre nosaltres, perquè en aquell moment Gao Xingjian ja portava anys exiliat a França, després d'haver estat prohibit i perseguit a la Xina, acusat pel règim de "no reflectir la realitat socialista". I aquesta situació personal és determinant a l'hora d'entendre l'elogi d'allò que ell anomena *literatura freda* que fa en aquest volum, que recull la transcripció de dues conferències que l'autor de *La muntanya de l'ànima* va fer a Estocolm: "El sentit de la literatura" i "El testimoni de la literatura: la recerca de la realitat".

Xingjian centra el seu discurs en la necessitat de retornar la literatura a l'individu, a l'home. La *literatura freda* –l'única possible i amb garanties d'autenticitat– és aquella que no pretén parlar en nom de res: ni del poble, ni de la justícia, ni de la llengua i la cultura; només parla en el nom individual de l'home sol. Així doncs, la literatura no és utilitària, i cita Kafka o Pessoa com a mostra d'escriptura que no pretén ser *útil* a res ni a ningú, ni tan sols esperava veure la llum; mentre que, a l'altre costat, Xingjian se centra especialment –per raons òbvies– en el blasme de la "literatura revolucionària" adscrita a la causa patriòtica del règim. Sense oblidar, però, com en la major part de les nostres societats, de les pressions del poder polític s'ha passat a la dictadura de la societat de consum.

Malgrat que el context social i polític és molt diferent, algunes reflexions poden aplicar-se fil per randa a casa nostra: "Com a creador de l'art del llenguatge, a l'escriptor no li cal penjar-se cap etiqueta nacional prefabricada que l'identifiqui", una afirmació que fa després de recordar que "Cultura i llengua estan íntimament lligades, conformen una manera característica i estable de percebre, de pensar i d'expressar". Podríem dir, però, que quan no es té massa assumida aquesta darrera reflexió, s'exagera l'etiqueta a què fa al·lusió la primera; i, el que és pitjor, es fa a costa de la literatura. Per això, encara són molts els que pretenen fer-nos empassar determinats còdols amb l'excusa del servei a una causa més o menys abstracta, mentre que, adverteix Xingjian, "Si una nació no pot acollir aquesta mena de literatura no utilitària, no tan sols provocarà l'infortuni de l'escriptor, serà una tragèdia per a la nació mateixa". Doncs això.